

درس سوم (باستان شناسی، در جستجوی میراث فرهنگی)

- ۱- باستان شناسی را تعریف کنید؟ علمی است که آثار باستانی و تاریخی را به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان ها و جوامع گذشته، مطالعه و بررسی می کند.
- ۲- باستان شناس کیست؟ کسی است که بر اساس آثار باقی مانده از بشر، گذشته انسانها و جوامع انسانی و بویژه تغییرات فرهنگی آنها را در طول زمان، بررسی و تحلیل می نماید.
- ۳- هدف باستان شناسی از دیدگاه برخی صاحب نظران را بیان کنید؟ آنها باستان شناسی را علمی می شمارند که هدف آن شناخت انسان و پژوهش در فرهنگ اوست
- ۴- آثار باستانی و تاریخی را تعریف کنید؟ به تمامی اشیاء، ابزارها، بناها و مکان هایی می گویند که ساخته دست بشر و محصول اندیشه او در گذشته هستند.
- ۵- مکان یا محوطه باستانی را توصیف کنید؟ به جاهایی که باستان شناسان در آنجا آثار باستانی و تاریخی را مطالعه و در مواردی کشف می کنند، مکان باستانی گفته می شود.
- ۶- دو مثال از مکانهای باستانی که سکونتگاه روستایی یا شهری بوده اند را ذکر کنید؟ شهر سوخته در ایران و شهر پمپئی در ایتالیا
- ۷- اشیاء بدست آمده از مکان های باستانی، شیوه تدفین مردگان، معماری و مصالح آرمگاهها چه ابهاماتی را روشن می کند؟ اطلاعات ارزنده ای را در باره نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه می دهند.
- ۸- مراحل کار باستان شناسان را نام ببرید؟ کشف و شناسایی - حفاری و استخراج - تنظیم اطلاعات
- ۹- باستان شناسان برای کشف آثار باستانی و تاریخی از چه ابزارهایی استفاده می کنند؟ آنها علاوه بر رجوع به کتابهای تاریخی و سفرنامه ها و....، از ابزارها و فناوری های جدید و پیشرفته ای مانند(پهپادها- رادارها- عکس های هوایی- تصاویر ماهواره ای- روش های الکترومغناطیسی و سیستم اطلاعات جغرافیایی که قابلیت زیادی در نقشه برداری، کشف و بازسازی دقیق محوطه ها و آثار باستانی دارند، استفاده می کنند.
- ۱۰- وضعیت قرار گرفتن آثار تاریخی و باستانی به چند گونه است و برای شناسایی و کشف آنها از چه روش هایی می توان استفاده کرد؟ برخی از آثار باستانی بر روی سطح زمین هستند و به آسانی قابل شناسایی هستند- بخش دیگری از این آثار در زیر خاک و یا در اعماق دریاها و رودخانه ها قرار گرفته اند - برخی از این آثار به صورت اتفاقی و اغلب در نتیجه فعالیت های کشاورزی و عمرانی و یا بروز پدیده های طبیعی مانند سیل و زمین لرزه از دل زمین نمایان شده و نظر باستان شناسان را به خود جلب کرده اند - تعدادی از آثار و بناهای تاریخی ایران مانند جیرفت و مرد نمکی زنجان بطور تصادفی کشف شده اند
- ۱۱- چرا مرحله حفاری در باستان شناسی بسیار حساس است؟ زیرا ممکن است با کوچک ترین اشتباه، آسیب بزرگی به آثار و بناهای تاریخی در حال کاوش وارد شود.
- ۱۲- باستان شناسان در مرحله حفاری چه اقداماتی انجام می دهند؟ آنان وقتی به یک بنای تاریخی برخورد می کنند نخست نقشه آن بنا را مشخص می نمایند و همچنین اگر به شیئی برخورد کنند نخست در همان وضعیت از آن عکس

برداری و تمام مشخصاتش را بطور دقیق ثبت می کنند. سپس آن را از خاک بیرون آورده و مراحل بعدی تحقیقات در کارگاهها و آزمایشگاههای مجهز ادامه می یابد.

۱۳- **باستان شناسان در مرحله استخراج و تنظیم اطلاعات چه کارهایی انجام می دهند؟** در این مرحله، باستان شناسان آثار یا بناهای کشف شده را به لحاظ قدمت، مواد و مصالح بکار رفته در آنها و نیز کاربردهایی که داشته اند مورد بررسی و مطالعه قرار می دهند.

۱۴- **باستان شناسان با مقایسه آثار و بناهای تاریخی دوره های مختلف به دنبال چه نتایجی هستند؟** آنها با مقایسه این آثار می کوشند تا سیر پیشرفت های فنی، هنری و فرهنگی مردمان گذشته را درک کنند و همچنین به روابط جوامع گذشته و تأثیرات فرهنگی و اقتصادی آنها بر یکدیگر پی ببرند.

۱۵- **باستان شناسان برای تعیین سن اشیاء باستانی از چه روشها و علوم بهره می گیرند؟** از روش های علمی پیشرفته ای مانند روش رادیو کربن و شیوه پیشرفته تری موسوم به پتاسیم- آرگون استفاده می کنند. در این روشها از دانش هایی چون شیمی، فیزیک، گیاه شناسی و زمین شناسی کمک گرفته می شود.

۱۶- **مهم ترین مکان گردآوری، نگهداری، مرمت، مطالعه و نمایش آثار باستانی..... هستند.** موزه ها

۱۷- از جمله بزرگ ترین موزه های ایران است که آثار باستانی ارزشمندی در آن حفظ و به نمایش گذارده شده است. موزه ملی ایران باستان

۱۸- **تعدادی از موزه های کشورهای دیگر را که در آنها آثار تاریخی و باستانی ایران نگهداری می شود، نام ببرید؟** موزه لوور پاریس - بریتانیا در لندن - آرمیتاژ در سن پترزبورگ - مترو پولیتن در نیویورک

۱۹- **باستان شناسی و تاریخ چه ارتباطی با هم دارند؟** از یکسو باستان شناسان از نوشته های مورخان برای شناسایی، کشف و مطالعه آثار و مکانهای باستانی بهره می برند و از سوی دیگر نتایج کاوش های باستان شناسان منبع ارزشمندی برای تحقیقات مورخان به شمار می رود.

۲۰- **کاوش های باستان شناسی چه کمکی به مطالعه دوران پیش از تاریخ می کند؟** آگاهی و اطلاعاتی که تا کنون در باره زندگی انسان ها و جوامع دوران پیش از تاریخ بدست آمده، حاصل تحقیقات علمی باستان شناسان است.

۲۱- **باستان شناسی چه کمک هایی به مطالعه دوره تاریخی کرده است؟** منابع نوشتاری برای شناخت کامل این دوره مخصوصا اوایل آن کافی نیستند. از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است.

پرسش های پایانی درس سوم

۱- **موضوع و هدف علم باستان شناسی چیست؟** موضوع آن بررسی آثار باستانی و تاریخی به منظور شناخت فرهنگ و شیوه زندگی انسان ها و جوامع گذشته است و هدف آن شناخت انسان و پژوهش در فرهنگ اوست

۲- **مراحل کار باستان شناسان را به ترتیب بیان کنید؟** کشف و شناسایی - حفاری و استخراج - تنظیم اطلاعات

۳- **چرا گورستانها و آرامگاهها یکی از محوطه های باستانی محسوب می شوند؟** اشیایی که در درون گورهای باستانی قرار دارند مورد توجه بازدید کنندگان موزه ها می باشد. علاوه بر آن روش تدفین در دوران های مختلف با هم تفاوت دارد، معماری آرامگاهها و مصالح بکار رفته در آنها اطلاعات ارزنده ای در باره نظام اجتماعی، باورها، فرهنگ، وضعیت اقتصادی و میزان پیشرفت های فنی مردمان و جوامع گذشته ارائه می دهند.

۴- به نظر شما، چرا حفظ و مرمت آثار باستانی و میراث فرهنگی، وظیفه ای ملی و جهانی است؟ زیرا باعث جلوگیری از نابودی و یا تخریب میراث مشترک مردم جوامع مختلف در دوران های متفاوت می شود.

۵- نقش و اهمیت علم باستان شناسی را در شناخت دوره تاریخی توضیح دهید؟ منابع نوشتاری برای شناخت کامل این دوره مخصوصا اوایل آن کافی نیستند. از سوی دیگر عمده اطلاعات منابع نوشتاری مربوط به رویدادهای سیاسی و نظامی و شرح اقدامات فرمانروایان است. یافته های باستان شناسی می تواند به کمک منابع نوشتاری بیاید و در روشن تر کردن دوره های تاریخ کمک کند.